

ARKUSZ II - MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Część I – analiza przykładów muzycznych (20 punktów)

Zadanie 31. (3 pkt)

Szeroki krąg poprawnych odpowiedzi; odpowiedzi przykładowe:

- dobór instrumentów i środków artykulacyjnych służy ilustrowaniu sytuacji przedstawionej w komentarzu
- mieszanie nastroju powagi i groteski uzyskane przez dialog grup instrumentów o kontrastujących rejestrach
- uzyskanie nastroju powagi przez wprowadzenie melodii sekwencji Dies irae w instrumentach o ciemnej barwie (fagoty i tuby)
- użycie dzwonów symbolizujących ceremonię pogrzebową i podkreślających niesamowitość nastroju
- podkreślenie nastroju groteski przez użycie fletu piccolo, operowanie rejestrem, stosowanie pizzicato smyczków
- ilustrowanie śmiechu (chichotu) przez instrumenty smyczkowe i dęte drewniane.

1 punkt za wskazanie jednego przykładu wykorzystania walorów brzmieniowych i wyrazowych instrumentów dla wyrażenia treści programowych

2 punkty za wskazanie dwóch przykładów

3 punkty za wskazanie trzech i więcej przykładów spośród podanych wyżej

Zadanie 32. (5 pkt)

Szeroki krąg poprawnych odpowiedzi; odpowiedzi przykładowe w A, B, C:

fragment A:

- instrumentacja w połączeniu z rytmiką i artykulacją służy podkreśleniu energicznego charakteru tego odcinka
- tutti orkiestrowe
- pełne brzmienie uzyskane m.in. przez wykorzystanie grupy instrumentów blaszanych i divisi smyczków.

fragment B:

- nastrojowe tło tworzą instrumenty dęte (cztery rogi, realizujące długie dźwięki w dynamice ppp) oraz harfa i dzwonki
- ekspresyjna myśl muzyczna realizowana przez skrzypce solo w wysokim rejestrze
- towarzyszenie dialogujących instrumentów dętych.

fragment C:

- śpiewny, liryczny temat (myśl muzyczna), realizowany przez obój solo, a następnie klarnet solo
- stosowanie rogów z tłumikiem (con sordino) i niskiego rejestru instrumentów smyczkowych
- użycie instrumentów smyczkowych jako drugiego planu (tła) w długich wartościach rytmicznych
- dialogowanie instrumentów w ramach swoich grup.

D: flet piccolo, róg angielski, kontrafagot, tuba, harfa, dzwonki, puzyry, instrumenty perkusyjne: triangel, talerze, dzwonki

E: *Uwertura koncertowa* (op. 12) (odp. akceptowana: II symfonia)

1 punkt – za opis sposobu wykorzystania możliwości wyrazowych instrumentów we fragmencie A

1 punkt – za opis jak wyżej – we fragmencie B

1 punkt – za opis jak wyżej – we fragmencie C

1 punkt – za wskazanie trzech instrumentów

1 punkt – za poprawne wskazanie tytułu utworu K. Szymanowskiego

Zadanie 33. (4 pkt)

A: Szeroki krąg poprawnych odpowiedzi; odpowiedzi przykładowe:

- zwrócenie uwagi na obsadę instrumentalną (3 flety, 2 oboje, róg angielski, 2 klarnety, 2 fagoty, 4 rogi, cymbały antyczne (lub: krotale), 2 harfy, kwintet smyczkowy)
- wskazanie roli grupy instrumentów dętych drewnianych
- dobór instrumentów ze względu na ich walory kolorystyczne
- główna myśl muzyczna powierzana kolejno innym instrumentom (flet, obój, klarnet)
- wykorzystywanie tylko części pełnej obsady orkiestrowej w poszczególnych fragmentach
- wyodrębnienie z orkiestry zespołu kameralnego
- trzy warstwy brzmieniowe: pierwsza - grupa instrumentów dętych lub instrument solowy, druga – harfa z jej właściwościami kolorystycznymi, trzecia – grupa instrumentów smyczkowych
- równoczesne używanie skrajnych rejestrów; przechodzenie na krótkim odcinku z jednego rejestru do drugiego
- szeroki zakres środków artykulacyjnych w instrumentach smyczkowych
- subtelna dynamika: gra z tłumikiem (rogi), forte tylko na krótkich odcinkach
- kolorystyka, artykulacja i dynamika podporządkowane nastrojowi letniego, dusznego popołudnia.

B. impresjonizm i symbolizm

C. Stéphane Mallarmé (akceptowana odpowiedź: Stefan Mallarmé, lub: Mallarmé)

1 punkt za wskazanie dwóch sposobów kształtowania struktur brzmieniowych, użycia środków artykulacyjnych i dynamicznych spośród podanych wyżej

2 punkty za wskazanie trzech i więcej sposobów

1 punkt za określenie dwóch prądów artystycznych

1 punkt za wskazanie nazwiska autora listu

Zadanie 34. (4 pkt)

A. styl neoklasycyzy (akceptowane neobarok, neostyl, archaizacja – nawiązanie do średniowiecza, renesansu, baroku)

B. fuga dwutematowa (akceptowana odpowiedź: fuga)

C. Odpowiedzi przykładowe (jeżeli zdający poda swoją argumentację, należy ją uznać, o ile mieści się w treści zadania):

- przeprowadzenie tematu pierwszego realizowane przez: obój - flet - flet II – obój II
- chór realizuje drugi temat, towarzyszą mu instrumenty z tematem pierwszym
- kontrapunkt wyodrębniony brzmieniowo
- ograniczenie obsady orkiestrowej i kameralizacja brzmienia
- częściowa eliminacja instrumentów smyczkowych (tylko wiolonczele i kontrabasy – instrumenty o ciemnej, łagodnej barwie) na rzecz instrumentów dętych
- jednorodna dynamika
- technika orkiestrowa i sposób potraktowania chóru są wyrazem nawiązania do tradycji muzyki dawnej
- tekst w języku łacińskim
- źródła inspiracji: Księga psalmów, chorał, polifonia renesansu i baroku.

1 punkt za określenie stylu

1 punkt za określenie formy

1 punkt za podanie 2 sposobów operowania aparatem wykonawczym

2 punkty za podanie 3 i więcej sposobów operowania aparatem wykonawczym

Zadanie 35. (4 pkt)

Szeroki krąg poprawnych odpowiedzi; oczekiwane odpowiedzi:

- wykorzystanie barwy instrumentów smyczkowych jako głównej kategorii konstrukcyjnej i percepcyjnej
- stosowanie dźwięków o określonej i nieokreślonej wysokości
- znaczenie rejestrów a nie konkretnych wysokości
- pasma brzmieniowe o zmiennej lub nieziennej szerokości (lub: klastery ruchome i pulsujące)
- wprowadzenie tak zwanego *dźwięku najwyższego*
- glissando jako podstawowy element brzmienia
- w zakończeniu pasma bardzo gęste – ćwierćtonowe
- wszechstronne wykorzystanie instrumentu dla uzyskania nowych barw brzmieniowych, np.: uderzanie w górną płytę skrzypiec żabką lub czubkami palców
- połączenie gry tradycyjnej z nowymi sposobami wydobywania dźwięku dla uzyskania nowej jakości brzmień
- stosowanie dźwięków o charakterze szmerowo – perkusyjnym
- różne sposoby artykulacji, np.: gra smyczkiem na czterech strunach, wolne wibrato, szybkie nierytmizowane tremolo
- przestrzenne traktowanie brzmienia: długi dźwięk przybiera postać linii zmieniającej swój kierunek
- określanie czasu trwania poszczególnych odcinków
- zastosowanie serii „kolorystycznej” z określonym następstwem ośmiu dźwięków do wyboru przez wykonawców
- zestawianie struktur o zmiennej barwie, dynamice i rytmice.

1 punkt za wskazanie jednego sposobu uzyskiwania nowych barw dźwiękowych i operowania materia dźwiękową

2 punkty za wskazanie dwóch sposobów

3 punkty za wskazanie trzech sposobów

4 punkty za wskazanie czterech i więcej sposobów

Część II – zadanie rozszerzonej odpowiedzi (30 punktów)

Zadanie 36.

Kryteria merytoryczne oceny tematu 1.

Przedstaw rolę instrumentacji w kształtowaniu formy, brzmienia i ekspresji w utworach orkiestrowych XIX i XX wieku.

- teza wyprowadzona z cytatów wypowiedzi (H. Berlioza i F. Dąbrowskiego) lub sformułowanie własnego stanowiska zgodnego z treścią tematu,
- wskazanie na kształtowanie się poglądów na temat możliwości wykorzystania instrumentów w muzyce orkiestrowej w zależności od wymogów stylu historycznego, stanu rozwoju instrumentów i nowych tendencji w muzyce,
- instrumentacja jako sposób nawiązania do stylu historycznego,
- wykorzystanie instrumentacji do kształtowania formy i uwydatnienia właściwości strukturalnych dzieła muzycznego,
- odkrywanie i wyzyskiwanie nowych jakości sonorystycznych instrumentów, szczególnie smyczkowych i dętych w XX wieku,
- rola pojedynczych instrumentów w zespole orkiestrowym (wykorzystanie barwy brzmienia dla celów kolorystyki dźwiękowej itp.),
- omówienie sposobów wykorzystania instrumentacji do realizacji treści programowych, osiągnięcia siły wyrazu środkami kolorystycznymi i charakterystyki postaci,
- omówienie wzajemnych relacji między tutti orkiestrowym a poszczególnymi grupami instrumentów w kształtowaniu napięć i ekspresji dzieła muzycznego,
- wskazanie różnic w instrumentacji utworów orkiestrowych XIX i XX wieku ,
- wskazanie na współdziałanie z instrumentacją środków artykulacyjnych i dynamicznych,
- wprowadzanie do orkiestry nowych instrumentów, których nie było w orkiestrze klasycznej,
- tendencje do powiększania brzmienia orkiestry u neoromantyków,
- kameralizacja orkiestry w twórczości kompozytorów XX wieku,
- znajomość nazwisk kompozytorów - autorytetów w dziedzinie instrumentacji,
- omówienie reprezentatywnych dzieł ze wskazaniem na rolę instrumentacji i z wykorzystaniem wniosków z analizy,
- odwołanie się do własnych doświadczeń jako słuchacza koncertowego,
- synteza z odniesieniem do cytatów.

Uwaga: należy uznać inne argumenty zdającego, jeżeli mieszczą się one w zakresie treści tematu pracy.

Kryteria merytoryczne oceny tematu 2.

Scharakteryzuj twórczość orkiestrową w muzyce polskiej po II wojnie światowej. Wskaż najwybitniejszych twórców i ich dzieła.

- przyczyny rozwoju twórczości orkiestrowej w Polsce po II wojnie światowej [patronat, instytucje i imprezy muzyczne; rodzaje odbiorcy i ich oczekiwania; ideologie i estetyki epoki; rola radia i festiwali – Warszawska Jesień]
- fazy i kierunki (nurty) twórczości orkiestrowej kompozytorów polskich w drugiej połowie XX wieku [wzorce polskie i obce; neoklasycyzm, folkloryzm, awangarda lat 60. i 70.: sonoryzm, dodekafonia, (serializm), minimal, neostyle i postmodernizm; orkiestrowa muzyka popularna i rozrywkowa; (orkiestry folklorystyczne, jazzowe, rozrywkowe)]
- gatunki i formy muzyki orkiestrowej obecne w twórczości kompozytorów polskich wskazanego okresu [przywołanie dzieł reprezentatywnych dla symfonii, koncertu, poematu, form programowych, form dawnych (np. suita, passacaglia, preludium i fuga) i nowych (n.p. f. łańcuchowa, aleatoryczna, otwarta, repetytywna, improwizowana (live); środki wykonawcze]
- charakterystyka i znaczenie twórczości orkiestrowej kompozytorów polskich [przywołanie postaci i dzieł: W. Lutosławskiego, K. Pendereckiego, H. M. Góreckiego i innych np. G. Bacewicz, T. Bairda, K. Serockiego, W. Kilara]
- znaczenie polskiej twórczości orkiestrowej drugiej poł. XX wieku dla kultury polskiej [wykorzystanie wniosków z analizy oraz poglądów zawartych w cytatach; ułożenie w kontekście historii muzyki polskiej i aktualnego wizerunku muzyki polskiej w świecie].

Schemat oceniania zadania rozszerzonej odpowiedzi w Arkuszu egzaminacyjnym II
KRYTERIA OGÓLNE

	KRYTERIUM	KRYTERIUM W PEŁNI ZREALIZOWANE Maksymalna liczba punktów.	PUNKTY
Treść pracy	Zrozumienie temat, umiejętność sformułowania tezy, własnego stanowiska.	Zgodność treści z tematem; teza lub własne stanowisko sformułowane w sposób jasny i przekonujący.	2 pkt
	Dobór argumentów.	Celnie i wyczerpująco dobrane argumenty.	5 pkt
	Omówienie argumentów.	Omówienie argumentów: wnikliwe i podporządkowane tezie pracy.	5 pkt
	Właściwe odwołanie się do faktów.	Odwołanie się do faktów istotnych dla tematu pracy.	5 pkt
	Znajomość literatury przedmiotu (dzieł muzycznych, podręczników, publikacji) i odwoływanie się do niej.	Odwołania do właściwie dobranych materiałów źródłowych (dzieł muzycznych i publikacji).	5 pkt
	Poprawne posługiwanie się terminami i pojęciami.	Właściwe posługiwanie się terminami i pojęciami, świadczące o ich przyswojeniu i rozumieniu.	2 pkt
	Umiejętność syntezy.	Jasno i przekonująco sformułowane wnioski.	2 pkt
Szczególne walory pracy	Cechy pracy wykraczające ponad poziom wymagań <i>Podstawy programowej</i> .	Głęboka znajomość faktografii; szczególna sprawność w analizie dzieł i zjawisk; trafność doboru przykładów i argumentów, świadcząca o szczegółowej znajomości tematu i dojrzałej umiejętności selekcji; walory stylistyczne i językowe; oryginalność ujęcia tematu.	1 pkt
Kompozycja	Struktura pracy.	Czytelna struktura pracy. Wstęp, rozwinięcie i zakończenie zachowują właściwe proporcje.	1 pkt
Język i styl	Poprawność językowa i stylistyczna.	Poprawność gramatyczna i stylistyczna.	1 pkt
Estetyka pracy	Wyraźne pismo i układ graficzny.	Przejrzysty układ graficzny, czytelne pismo.	1 pkt